

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Česká univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Významné osobnosti ke státnosti v českých dějinách
Anežka česká**

Monika Fliegerová

Česká univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

**Významné osobnosti k es anství v českých dějinách
Anežka česká**

Monika Fliegerová

Vedoucí práce:

Mgr. et Bc. Dagmar Demjanuková, CSc.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Prohlazuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen
uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015 .....

Obsah

1. Úvod	1
2. Anefl ino mládí.....	2
2.1 Zakladatelská innost, vstup do klá-tera a situace v eských zemích	5
2.2 Anefl ina smrt a zázraky	7
2.3 Anefl ino znázorn ní, proces beatifikace a kanonizace	8
3. Franti-kánství	12
3.1 Franti-ek z Assisi	14
3.2 Spisy svatého Franti-ka a svaté Kláry	18
3.3 Jáchym z Fiore.....	19
3.4 Klára z Assisi.....	21
3.5 ty i listy svaté Kláry	22
4. Anna Slezská	23
5. íivot v klá-te e.....	24
6. Záv r.....	27
Seznam poufité literatury	28

1. Úvod

Koncem minulého roku uplynulo tvrt století od kanonizace Aneflky eské. Cílem práce je popsat flivot této výjime né fleny, vysv tlit pohnutky, které ji vedly k jejímu flivotnímu p esv d ení, nastínit prost edí, ve kterém flila a u init srovnání s jinými osobnostmi, které se ubíraly duchovní cestou. Bohatým zdrojem informací jsou Anefl iny flivotopisy od Vlastimila Kybala, Jana Kapistrána Vysko íla, Jaroslava Polce, Kybalova biografie o Franti-kovi z Assisi nebo Franti-kánské prameny. Zajímavou publikací je i práce Jaroslava N mce: *Aneflka eská, Úcta a proces svato e ení*.

Aneflka eská pat í bezesporu k významným osobnostem k es anství, a to nejen v eských zemích. Anefl in otec, král P emysl Otakar I., m l v rámci své s atkové politiky s Aneflkou velké plány. Sv tice byla dvakrát zasnoubena, ale první svazek p eru-ila smrt a druhý lest. O Aneflku se pozd ji ucházel i samotný císa , ale bezúsp -n . P emyslovna byla jifl od útlého mládí hluboce náboflensky zaloflena, a tak se rozhodla vym nit sv tský flivot za duchovní.

Anefl in bratr král Václav I. pomohl své sest e se zalofením klá-tera. Aneflka byla od mládí ovlivn na cisterciáckou i premonstrátskou tradicí, ale své napln ní na-la ve franti-kánství, které z ásti vycházelo i z názor Jáchyma z Fiore. Jejými nejv t-ími vzory byli Franti-ek a Klára z Assisi, se kterou si korespondovala. Aneflka byla svému ideálu zcela oddána. Traduje se, fl e její p vodní krása byla zni ena vlivem p ísného post ní a umrtvování. Franti-ek i Klára byli krátce po své smrti kanonizováni, ale Aneflka musela ekat dlouhá staletí. Anefl ina sestra Anna, jejífl flivot se dá rovn fl považovat za svatý, se uznání úcty dodnes nedo kala.

Aneflka zaloffila klá-ter i -pitál, z jehofl osazenstva se pozd ji vyvinul ád k iflovník s ervenou hv zdou, který vd í Aneflce za svou samostatnost, cofl vede k tomu, fl e je Aneflce eské zpo átku prokazována úcta zejména v k iflovníckém prost edí.

Klára p ijala franti-kánství p ímo od jeho zakladatele Franti-ka, který se následn ujal druhé flenské v tve svého ádu, která se nazývala chudé paní. Klára zanícen hájila ideál svatého Franti-ka i po jeho smrti. D leflitým pro sv tici z Assisi bylo uznání privilegia chudoby, které ve svém klá-te e obdrflela i Aneflka. Anefl in, Klá in i Franti-k v flivot je spojen s r znými zázraky, které jsou pro sv tce typické. Jako uzdravování nemocných i náboflenské vize.

. Anefl ino mládí

Aneflka byla dcerou Přemysla Otakara I., českého krále a Konstancie Uherské. Pravděpodobný rok jejího narození je 1211. Jako královské dceř se jí dostalo vyřt řbeného vychování a vzdělání. V letech 1214-1217 pobývala u cisterciáků ve Slezské Trzebnici poté do roku 1219 u premonstrátů v Doksanech a nakonec do roku 1225 u vévodského dvora ve Vídni. K tomuto dvoru se dostala díky zasnoubení s císařovým synem Jindřichem. O Aneflinu ruku se později ucházel i anglický král Jindřich III. a dokonce i samotný císař Fridrich II. Aneflka se však svěřt řivot rozhodla zasnouřit slouřit Bohu a bliřnímu svému. Jejími vzory byli sv. František a sv. Klára. V dšledku svého rozhodnutí zalořila roku 1232 v Praze řpitál, ze kterého se vyvinul řeholní řád českých křřfovníků s řervenou hvřzdou a následující léta až do roku 1253 zasnouřila budování komplexu kláštera Na Františku, které slouřily chudým klariskám a Menším bratřím. V roce 1234 se sama rozhodla do kláštera vstoupit. Přijala zde až do své smrti řivot v pokoře, chudobě a řistotě. I přes svou izolaci měla velký vliv na veřejně vřci. Dochovala se korespondence mezi Aneflkou a papeřím a také si dopisovala se sv. Klárou z Assisi.¹

Během pobytu v Trzebnici (kláštera nábořfenské obnovy) měla na Aneflku vliv její řitelka, později řvatá Hedvika. Tato řena byla matkou Boleslava Vratislavského, Aneflina prvního snoubence. Hedvika vynikala přřsnou cudností. Její nejvřtřřctností byla přeře o chudě. Aneflin pobyt v Trebanickém kláštře trval ři roky, poté její snoubenec přeřed řasn řzemel.²

*ř Sém Anefliny zbořřnosti, přirozené i nabyté, bylo zaseto do řřivně předy její řásky k Jeřřřovi a bylo zaléváno přeřdevřím jejími modlitbami.ř*³

Po přeřasném Boleslavovř skonu byla Aneflka povolána zpřt do řech a dána na výchovu do kláštera v Doksanech, kde pobývala ři roky. Jednalo se o jeden z nejkrásnějšřích románských kostelů v řechách, který slouřil ři k vydrřřování řeholnic a řlečtřřen. Ve 12. století v řechách převařřovalo premonstrátské hnutí nad benediktýnským a cisterciáckým. Premonstrátským zakladatelem byl svatý Norbert, který svěřřád zalořil v duchu řehole sv. Augustina. Nadřeného stoupenca u nás našel v osobě olomouckého biskupa, Jindřicha Zdřřka. Premonstrátským programem v českých zemích bylo o řitřření klěru od svřřtských nemřřavů a napodobování Jeřřře a jeho apořřtolů v chudobě a skutečně zbořřnosti.⁴

¹ N MEC, J.: *Aneflka řeská, Úřcta a proces svatořeění*, s. 5.

² KYBAL, V.: *Svatá Aneflka řeská, Historický obraz ze 13. století*, s. 30-32.

³ Tamtéřř, s. 33.

⁴ Tamtéřř, s. 36-37.

obohatila o n které premonstrátské prvky, ale právě
š P es v-ecky vzne-ené ideály evangelické premonstráti,
muř i feny, řili v bohatství, nádhe e a t lesném blahobytu, coř konvenovalo -lechtickým a
knífecím vrstvám, z nichř se řád p edev-řm rekrutoval, a proto Aneřka oddáním se ideál m a
praksi strohého franti-kánství vnesla do eského duchovního řivota vy-ř typ st edov ké
zbořnosti, jenř byl vyp stován nikoliv v bujném prost edí n mecko ó belgicko ó francouzském
feudálního typu, nýbrř v chudobné Itálii komunální.õ⁵

V osmi letech byla Aneřka povolána na královský dv r. D vodem bylo její
zasnoubení s Jind ichem, synem Fridricha II. Jind ich se jako sicilský i n mecký král jevil
vhodným nápadníkem pro Aneřku.⁶

Po schválení zasnoubení byla Aneřka poslána na výchovu do Rakouska. V-e tu pro
ni bylo cizí. Oproti Praze byla Víde nevelké m sto. Jako snoubenky krále Jind icha se jí ujal
vévoda Leopold VI., který byl velmi ctifládostivý a snařil se vyrovnat svému sousedovi,
P emyslovi. Jind ichovy výchovy se ujal Engelbert ó kolínský arcibiskup. V porovnání
s vářnou Prahou byl řivot ve Vídni považovaný za ráj pozemských radostí. Podle legendy
v-ak Aneřka z stala stejná jako d řív a řládnému t lesnému pořitku se neoddala. Ve Vídni se
Aneřka vyt řbila společensky, jazykov a hudebn .

Leopold zosnoval plán jak zma it zasnoubení Aneřky s Jind ichem. Císa ova syna
cht l získat pro svou dceru Markétu. Na svoji stranu pot eboval získat kolínského arcibiskupa
Engelberta, který byl poru níkem mladého Jind icha. Nabídka eského krále v-ak byla pro
císa e výhodná finan n i diplomaticky. Engelbert se pokusil zma it zasnoubení podvodem.
Navedl Jind icha k prohlá-ení, ře si Aneřku nevezme. Kolínský arcibiskup si tímto krokem
znep řtelil eského krále. Leopold následn zanev el na Engelberta a snařil se dostat do
p řzn císa e a papeře, aby dosáhl zasnoubení své dcery s Jind ichem. Z bezpe něho pramene
se dozvídáme, ře Jind ich Aneřku miloval. D leřit j-ř v-ak bylo císa ovo rozhodnutí.
Leopold si to uv domoval a za al provád t námluvy na císa ském dvo e v Itálii. Kv li tomu,
ře císa i neplynul řládný územní zisk ze svatby jeho syna s Aneřkou, zru-řl toto zasnoubení a
Jind icha nechal zasnoubit s Markétou Rakouskou. Vévoda Leopold tedy dosáhl svého.
Aneřka se vrátila do Prahy.⁷

⁵ KYBAL, V.: *Svatá Aneřka eská, Historický obraz ze 13. století*, s. 39.

⁶ Tamtéř, s. 40-44.

⁷ Tamtéř, s. 52-63.

vedovala od anglického krále Jindřicha III. Plantageneta. Mecklencko ó anglická aliance místo dosavadního spojení s Francií. Nabídku na tuto alianci podal bavorský vévoda jménem německého krále Jindřicha. Ve skutečnosti však jednal bez krále i bez císaře Fridricha. Císař na tuto událost reagoval tak, že obnovil spojení s Francií, bavorského vévodu zbavil jeho funkcí a později i život a vyfádal si ruku Anefky Přemyslovny proti nabídce anglického krále. Anefka neměla zájem. Papež Inoch IX., který byl v té době s císařem v konfliktu, tento sátek také nedoporuoval. Život českého panovníka se v té době ubíral ke konci a neměl energii zasahovat do sporů mezi císařem a papežem. Nabídku anglického krále nechal Přemysl Otakar I. padnout úplně a císař i odpověď vyhýbat. ⁸

Po smrti Přemysla Otakara I. se Anefka stala jednou z nejdelších dam na českém královském dvoře. Bylo jí tehdy okolo 22 let a vynikala krásou tělesnou i duchovní. Nepochybně oplývala i jemnými mravy a aristokratickým chováním. ⁹

Její osobnost by se dala charakterizovat takto: *šMorální postava kněžny Anefky zářila na pražském dvoře magickým světlem. Byla navštívena milostí boží od počátku svého duchovního života v Trebanicích vtiskl se v její duši obraz velké svatice, jenž v Doksanech byl prohlouben a okráten, a ve Vídni upevnila se její česká zbožnost v odporu k okolní laxnosti a pofíva nosti.* ¹⁰

V roce 1233 požádal císař Fridrich II. znovu o její ruku. Král Václav naléhal na svou sestru, aby nabídku přijala. Anefka se však zhržila při představě císařova nemravného života a požádala papeže, aby sátek zabránil. Anefka se zaslíbila Kristu a císaři nezbylo nic jiného, než svou nabídku stáhnout. Nakonec poslal Přemyslovi bohaté dary a mnohé svaté ostatky. ¹¹

Anefka přijala jako první ze záalpských žen evangelium Františka z Assisi a pokusila se jej rozšířit ve své rodné zemi. Tento ideál zasvěcení služby Bohu a bližním v chudobě, pokoje a čistoty ducha a těla Anefce předala Klára z Assisi. Revoluční na františkánském poselství bylo, že vzniklo při putování a následování Ježíše v chudobě, lásce a soucitu, a ne v mnišské cele klášteře a poustevně. Františkovi apoštolové nové evangelium chudoby nejen hlásali, ale i praktikovali. ¹²

⁸ KYBAL, V.: *Svatá Anefka česká, Historický obraz ze 13. století*, s. 66-70.

⁹ Tamtéž, s. 73.

¹⁰ Tamtéž, s. 74.

¹¹ Tamtéž, s. 79.

¹² Tamtéž, s. 21-22.

Vstup do klátera a situace v českých zemích

Za pomoci bratra Václava I. založila Anežka v Praze klášter, do něhož byly povolány z Tridentu sestry řádu sv. Kláry. Anežka do klátera vstoupila v letech 1233 a 1234 a stala se jeho představenou. V tomto klátere byla pochována jedna z dcer Václava I. a i on sám. Dále zde byly uloženy ostatky například královny Kunhuty Tyřské a posléze i to samotné zakladatelky. Anežkin klášter se stal námětem pro budování dalších klášter jako dvojitých klášter klarisek a minorit ve Znojmě, Chebu a Vratislavi. Anežka se dožila vysokého věku. Podporovala vládu svého otce, bratra i synovce Přemysla Otakara II. Byla uctívána jako svatá. Její život je znám především díky listu krále Václava I. a jeho následníkům, takže byl těsně spojen s Přemyslovci.¹³

Je zřejmé, že Anežkin klášter byl postaven v krátkém časovém úseku. Klášter připadal pod ochranu Václava I. pod svou ochranu. Zároveň klášter zahrnul privilegia, která dosud platila pouze pro vyhradský kostel. Na Anežkin díle měl tedy velký zájem i sám král. Roku 1233 bylo do klátera uvedeno pět italských řádových sester. 11. listopadu se k nim připojilo dalších sedm vznešlých dívek a následně Anežka. Tento vstup do klátera znamenal v jejím případě velkou událost pro české království i křesťanský svět. Dokladem o vysokém ohlasu jsou četné záznamy v domácích i zahraničních análech, kronikách a v papežských listinách. 30. srpna 1234 odeslal papež Inocenc III. Anežce list, v němž chválí její zbožnost. Přirovnává zde Anežku, její kroky i ctnosti k slavné Anežce římské. Vychvaluje zde i to, že se Anežka nenechala svést světskou mocí a slávou. Papež připadal klášter a požádal sv. Františka do vlastnictví a ochrany apoštolského stolce a vyslyšel tak prosby krále, biskupa a pražské kapituly. Následujícího dne vydal papež dva listy. Jeden z nich ustanovil Anežku abatyší klátera sv. Františka a byl adresován menšímu bratru. Anežka měla rozhodovat o úlevách pro sestry. Od počátku byl klášter plánován jako kompletní stavební útvar, který zahrnoval výstavbu kostela i klášterních budov. Jádrem tohoto komplexu byl kostel sv. Františka, který oplýval románskými i gotickými prvky.¹⁴

¹³ KUTHAN, J.: *Přemyslovci, budování českého státu*, s. 421-423.

¹⁴ SOUKUPOVÁ, H.: *Anežský klášter v Praze*, s. 49-59.

klá-tera se ú astnil Anefl in bratr - král Václav, královna vévodové, Anefl ina sestra Anna, vysoká eská -lechta, dvo ané, vysocí králov-tí ú edníci, rytí i, nif-í -lechta, m - ané a také mnoho dal-ích lidí, kte í zaplnili nedostav ný kostel sv. Salvátora. Úderem poledne vstoupila do chrámu Aneflka oble ená jako nev sta a ozdobená klenoty a královským purpurem. P i jejím uvedení k hlavnímu oltá i ji následovalo dal-ích sedm -lechti en. P ed oltá em poklekla k modlitb a odloflila své královské roucho. Byla oble ena do -edého eholního roucha a pokryta bílým závojem. Aneflka byla velmi -astná, fle takto oslavila sv j s atek s Kristem. I ostatní -lechti ny byly zasv ceny Bohu. Následovala svatá m-e a hostina v flenském klá-te e. Po této události poslala Aneflce sv j první list Klára z Assisi, kterým za alo p átelství t chto dvou výjime ných flen.¹⁵

Stejného roku (1253) jako král Václav zem ela i Anefl ina p ítelkyn Klára z Assisi. Smrtí krále Václava I. skon il p ímý Anefl in vliv na obecné záleflitosti. Na tr n nastoupil Anefl in synovec P emysl Otakar II. a jeho manfelka Markéta Rakouská ó stejná flena, která si místo Aneflky vzala n meckého krále Jind icha. Po desetiletém bezd tném manfelství v-ak byla Markéta zapuzena.¹⁶

Aneflka se stranila v cele svého klá-tera, zatímco její synovec vládl. echy se m ly stát trvalou velmocí v ele n mecké í-e. Rudolf Habsburský byl v-ak zvolen za n meckého krále i p es nesouhlas P emysla Otakara II. jako jednoho z kurfi t . Tato volba znamenala poráflku pro eského krále. Aneflka se musela stát sv dkem postupného bo ení eské í-e spojeným N meckem. Dokonce i papefl eho ignoroval protest eského panovníka proti Rudolfov volb . Celá situace vedla k válce mezi eským a n meckým králem.¹⁷

Aneflka P emyslovna v d la, fle se blíflí konec flivota jejího synovce: *š Aneflka m la vízi z boflí milosti o smrti krále P emysla II. v bitv na Moravském poli a teprve pozd ji dozv d la se celou pravdu o tomto ne-t stí.õ*¹⁸

Na Anefl in rod se za alo ítit ne-t stí a utrpení. T flký smutek dopadl i na celý národ. Vlády se ujal braniborský markrab Ota Dlouhý. Jeho vláda byla plná útisku a plundrování celé zem .¹⁹

¹⁵ KYBAL, V.: *Svatá Aneflka eská, Historický obraz ze 13. století*, s. 94-95.

¹⁶ Tamtéfl, s. 120.

¹⁷ Tamtéfl, s. 151-153.

¹⁸ Tamtéfl, s. 165.

¹⁹ Tamtéfl, s. 165-166.

aneřina smrt a zázraky

Aneřina smrt byla podle legendy hluboce křesťanská, ale zároveň ovlivněná tragédií jejího rodu a celého národu. Aneřka Píemyslovna zemřela uprostřed tohoto nešťastného období. Její tělo bylo kostka kvůli dlouhodobému tělesnému umrtvování a dlouhé nemoci, během které se postila jako obvykle přes odpor sester. Když cítila, že se blíží konec jejího života, přijala svátost oltářní a svátost posledního pomazání. Stejně jako svatá Klára zůstala i Aneřka až do smrti v ranní klariské eholi. Krátce před smrtí se na Aneřině obličeji objevil úsměv a její tělo zazářilo vnitřním světlem. Mezi Kláρινou a Aneřinou smrtí byl obrovský rozdíl. Klára byla těsně před svým skoncem počt na návětvou papeře a kardinál . Aneřka zemřela v kruhu svých vřných sester. Klářino tělo bylo stěfeno a druhého dne ji chtěl papeř prohlásit za svatou. Následovalo slavnostní přenesení do kostela San Giorgio v Assisi. Aneřina tělo zůstalo dva týdny nepohřbeno v dřevěné rakvi. Nakonec její pohřbily obyčejní mnich. Klára byla kanonizována se vřslávou 26. září 1255, ale Aneřka, která oplývala stejnou, snad i hluběší a úšinněší zbořností přistejně vřnosti k církvi, zůstala papeřskou stolicí ignorována.²⁰

Aneřka česká zemřela 2. března 1282, její ostatky byly uloženy v kapli Blahoslavené Panny Marie v Praze. fiádosti o Aneřino svato e ení se objevily ihned po její smrti. Píemyslovna byla ve svém klátere uctívána jako svatá. Avšak za blahoslavenou byla prohláena po téměř 600 letech, v roce 1874, papeřem Piem IX. Na místě Aneřina prvního hrobu docházelo k mnoha divným a zázrakům. Podle legendy z počátku 14. století jich bylo celkem třicet. Později hrozila blízká Vltava záplavami, a tak byly Aneřiny ostatky přesunuty v dřevěné schránce pod hlavní oltář kláterního kostela, kde zůstaly uchovány až do roku 1643. Dalšího stěhování se ostatky do kaly na rozkaz císaře Ferdinanda III. a to v nové skřínce do kláterní sakristie. Do roku 1782 však Aneřiny ostatky zůstávaly na Františku. Stejněho roku byly zrušeny pražské klarisky kvůli josefínskému zavírání kláterů. Strážci jejich ostatků se rozhodli ukřýt tento poklad na bezpečnější místo. Úkřyt byl natolik spolehlivý, že je problémem jej nalézt i v dnešní době. Je velkým štěstím, že po Aneřce zůstala eřlist, která se uchovala v blízkosti Madridu ó v Escorialu.²¹

²⁰ KYBAL, V.: *Svatá Aneřka česká, Historický obraz ze 13. století*, s. 170-175.

²¹ N MEC, J.: *Aneřka česká, Úcta a proces svato e ení*, s. 6-8.

í a zázrak , sly-ela Aneflka uji-t ní Beránka božího, fle
hny ze své královské rodiny zem ít. Dále vid la smrt
P emysla Otakara II. na Moravském poli. Svými modlitbami dosáhla ko-e plného rybi ek
v období hladu v echách. Uzdravila bolesti hlavy Alflb ty eholíkové tím, fle jí hlavu
zabalila do svého závoje a pok iflovala ji. Po její smrti se Domka ze Třkorce uzdravila ze ty
t flkých nemocí. Dosáhla toho tak, fle se p ikryla Anefl iným plá-t m, pod nímfí cítila
nebeskou v ní. Kate ina Eckhardová byla ze své dny uzdravena dotekem ruky umírající
Aneflky. ²²

2.3 Anefl ino znázorn ní, proces beatifikace a kanonizace

Nejstar-ím a nejvýznamn j-ím Anefl iným flivotopisem je legenda, na které jsou
závislé v-echny pozd j-í práce o jejím flivot . Autorem tohoto díla by m l být anonymní
pražský franti-kán, který flil ve stejné nebo o n co pozd j-í dob nefl Aneflka eská. Legenda
se svými pozd j-ími opisy a p epracováními pat í k nejd leflit j-ím zdroj m o flivot sv tice.
Mezi d leflité prameny pat í i papefské listy stejn jako ty i listy svaté Kláry. V malí ství je
Aneflka znázor ována jako zakladatelka, divotv rkyn a klariska. P emyslovnu asto malují i
s beránkem nebo s lví kem (erbovním znakem rodu), který zd raz uje její nevinnost a
naprosté zasv cení se Bohu. Zárove tento symbol p ipomíná i ímskou pannu a mu ednici ze
3. století, po které byla Aneflka pojmenována, a která se také znázor uje s beránkem. asto
m fleme na Anefl iných obrazech vid t i lví e ó erbovní znak jejího rodu. V socha ském
um ní je znázor ována v eholním hávu klarisek. ²³

Mezi duchovní d dictví svaté Aneflky pat í ád k iflovník s ervenou hv zdou a
ideál sv. Franti-ka. ²⁴

eský národ se snažil o oficiální uznání kultu Aneflky eské. V dob lucemburské
ani v následujícím období husitství a protestantských bou í se v-ak tohoto cíle nedosáhlo.
Zlep-ení nastalo koncem t icetileté války, kdy za ali bollandisté* vydávat flivoty svatých. Po
bitv na Bílé Ho e se o Anefl ino zviditeln ní pokou-eli dal-í auto i jako nap íklad Ji í
Plachý, Bohuslav Balbín nebo Jan Franti-ek Beckovský. Publikace k procesu blaho e ní
vyvrcholily v druhé polovin 19. století. ²⁵

²² KYBAL, V.: *Svatá Aneflka eská, Historický obraz ze 13. století*, s. 179-180.

²³ N MEC, J.: *Aneflka eská, Úcta a proces svato e ení*, s. 8-17.

²⁴ Tamtéfl, s. 19.

²⁵ Tamtéfl, s. 25-26. *Skupina vzd lanc (prvním jezuita Jean Bolland) zabývajících se kritickým zpracováním
flivotopis svatých.

blaho e ení.²⁶

O uznání úcty pro Aneflku měla zájem velká řada osobností v pr b hu d jin. Jednou z nich byla manfjelka Jana Lucemburského, královna Alflb ta, která podala oficiální fládost o Anefl ino svato e ení papeflí. V fládosti uvedla, fle se na Anefl inu p ímluvu uzdravil její syn. O n kolik let pozd ji fládají o Anefl inu kanonizaci Men-í brat í a klarisky z Prahy, kte í ji formulují v tzv. postula ních listech. Ve druhém listu jsou vyzdvífleny Anefl iny ctnosti, které mohou potvrdit klarisky, které s Aneflkou flily. Za Anefl ino svato e ení se u papefle Inocence VI. p ímlouval i Karel IV. Vy ízení fládosti v-ak znemofnily okolnosti spojené s návratem papefl do íma z Avignonu. Dal-í fládost následuje od císa e Leopolda I. v 17. století, který se p ímlouvá na fládost praflských franti-kán . V roce 1872 se tém po celý rok konal v Praze informa ní proces kv li ú ednímu potvrzení úcty Aneflky eské. Sou ástí fládosti o potvrzení uctívání bylo 26 naléhavých prosebných list .²⁷

Podklady z informa ního procesu poslouflily k vydání výnosu z 28. listopadu 1874, schváleného 3. prosince papefem, který potvrdil uctívání blahoslavené Aneflky. Tento ú ední akt se nazýval také řrovnocenné blaho e eníõ a znamenal velké uspokojení pro eské království.²⁸

Samotná beatifikace byla impulsem k moflnému svato e ení. V dob , kdy se oslavovalo 650 let od Anefl ina skonu, vzniklo hnutí za prohlá-ení blahoslavené Aneflky svatou. Roku 1932 se tedy tyto snahy projevíly dlouhými seznamy jmen v ících p vodem z ech í ze Spojených stát , kde flilo mnoho emigrant . Latinské prosebné listy do íma zaslali r zní církevní hodnostá í pod názvem *pro canonizatione Beatae Agnetis de Bohemia*. Tentokrát v-ak tyto snahy znemofnila druhá sv tová válka. Roku 1948 byly p edlofleny nové fládosti ve v ci kanonizace. O dva roky pozd ji se o stejnou v c snaflil i arcibiskup Beran jménem v-ech eských í slovenských biskup . Postup byl tentokrát zpomalen kv li nenalezení Anefl iných ostatk , které byly v té dob nezbytnou podmínkou ke svato e ení. V-echny tyto p ekáflky v-ak nezabránily novým pokus m. Praflský arcibiskup kard. Tomá-ek obnovil fládost 16. února 1983. Po této fládosti m l následovat seznam Anefl iných ctností a jako ú elné bylo shledáno se modlit za n jaký zázrak na Anefl inu p ímluvu.²⁹

²⁶ N MEC, J.: *Aneflka eská, Úcta a proces svato e ení*, s. 31-32.

²⁷ Tamtéfl, s. 35-41.

²⁸ Tamtéfl, s. 45.

²⁹ Tamtéfl, s. 49-54.

z modliteb vypadala takto:

*šBofle, který jsi podivuhodný ve svých
svatých,
vysly–na–i prosbu o svato e ení
na–í blahoslavené Anefky P emyslovny.
Uflza svého flivota získala pov st sv tice
v evropském k es anstvu.
Kéfl se jí nyní dostane
brzkým svato e ením
celocírkevní úcty,
skrze Krista na–eho Pána.õ³⁰*

Kaple zasv cené Anefke eské vznikaly v období baroka pouze v k iflovnickém ádu. První z nich byla vybudována v kapli sv. Franti–ka Serafínského. V této kapli, která byla ozdobena mramorem, namaloval Ji í Heinsch t i lunety, které nesly nám t flivota svaté Anefky. Na první z nich zakládá –pitál, na druhé p edává –pitál k iflovník m a na t etí p íjímá eholní od v p i svém vstupu do ádu klarisek. Dal–í kaple vzniká u paty Karlova mostu a jedná se o domácí orato . Kvalitní malba, jejífl autor je dosud neznámý, pochází z roku 1700 a Aneflka je na ní znázorn na jako zakladatelka –pitálu v královském od vu. K iflovníci si svoji ochránkyni p ipomínali i na jiných barokních malbách. Nap íklad na obraze, kde svatá Aneflka flehná k iflovnickému sídlu u Karlova mostu.³¹

Aneflku m fleme spat it i na barokních freskách, kde je zpravidla vyobrazena v eholním rouchu klarisek s korunou na hlav , p ípadn s k íflem, krucifixem a lilíí. Na kupoli k iflovnického kostela sv. Hyppolita ji namaloval r. 1766 Franz Anton Maulbertsch. Aneflka zde zbofln uctívá krucifix a zárove dává almufnu flebrákovi. Na jednom z klenebních polí se Aneflka nachází spole n se sv. Klárou a dal–ími franti–kánskými sv tci v kostele sv. Ducha v Levo i. V kostelech, které nepat ily k iflovník m i franti–kán m, se s Aneflkou setkáváme výjime n . Za zmínku stojí malba z konce 30. let 18. století. Jejím autorem je Paul Troger. Sv. Aneflku zde nalezneme se sv. Florianem, sv. Barborou, sv. Apoliníí a sv. Janem Nepomuckým. Tato malba se nachází v zámecké kapli v Heiligenkreuz ó Gutenbrunnu. Aneflka p edkládá Janu Nepomuckému krucifix. Netradí n pod eholním rouchem vidíme i královský –at.³²

³⁰ N MEC, J.: *Aneflka eská, Úcta a proces svato e ení*, s. 56.

³¹ TMIED, M., ZÁRUBA, F. (ed.): *Svatá Aneflka eská a velké fleny její doby*, s. 261-262.

linou sochou je ežba na hlavním oltá i kostela Panny Marie Síníe v Praze. v mimopranských k iflovnických kostelech je postava Aneflky na oltá ích jako prot j-ek sv. Augustinovi. Z barokního za ízení klá-tera Na Franti-ku se nám zachovala pískovcová socha nad severní bránou.³³

V 19. století bylo í ení Anefl ina obrazu spojeno s beatifika ním procesem. Po átek úcty k ní se v-ak vztahuje ufl k dob t sn po její smrti. Její zobrazení tedy dosp lo jifl v dob st edov ku a baroka k ur ítému typu. 19. století ho v mnohém následovalo. Aneflka eská byla dávno p ed svým svato e ením uctívána jako jedna z patronek eské zem . Nacionální zabarvení její postavy sílilo v 19. století. Blaho e ení se stalo základem zviditeln ní jejího kultu ochránkyn eské zem , opatrovnice chudých a také p ímluvkyn bezmocných. P íprava beatifika ního procesu znamenala roz-í ení Anefl ina zobrazení a í ení jejího kultu také mimo k iflovnický ád. Její oltá ní obrazy byly v 70. letech 19. století hromadn objednávány do ady kostel a kaplí v echách. Na oslavu dokon ení beatifika ního procesu (3. prosince 1874) byl pro oltá Aneflky eské v kostele k iflovník s ervenou hv zdou objednáán nový obraz, jehofl autorem byl Josef Vojt ch Hellich. Na tomto obraze je Aneflka znázorn na s modelem k iflovnického kostela v jedné ruce a s lilií v druhé. U nohou jí leffí beránek a z druhé strany ji doprovází and l. V pozadí se nachází skute ná architektura kostela.³⁴

Vyvrcholením snah o hledání podoby Aneflky eské se stala p íprava pomníku sv. Václava. Tohoto úkolu se zhostil Josef Václav Myslbek. Prvním návrhem byl podstavec s reliéfním pásmem portrét osmi sv tce : Vojt cha, Jana Nepomuckého, Ludmily, Prokopa, Zikmunda, Norberta, Víta a Aneflky. Myslbek ho o n kolik let pozd ji p epracoval do mořnosti se ty mi stojícími sv tci. M l na mysli Ludmilu, Prokopa, Vojt cha a Ivana. Aneflka v-ak sv. Ivana nahradila. Údajn na p ání církve. Toto Anefl ino za azení dokazuje její dobovou oblibu a církevní podporu. Do 20. století vstoupila Aneflka jako uctívána patronka i jako flena hodna následování, populární sv tice, která se vyzna ovala spojením nábořenského prvku s íst lidskými vlastnostmi.³⁵

³³ TMIED, M., ZÁRUBA, F. (ed.): *Svatá Aneflka eská a velké fleny její doby*, s. 267-268.

³⁴ Tamtéř, s. 337-340.

³⁵ Tamtéř, s. 343-345.

3. Franti-kánství

Postup franti-kánského idealismu měl v Itálii jinou podobu, než v Řechách. V Itálii začíná nadšenou láskou k chudobě, která se projevuje v písních a ve velebení její krásy. Samotnému Franti-kovi z Assisi patřila až do smrti pouze hrubá kutna a provaz. Bez hmotného majetku byl volný a plný radosti. Na jeho chování zpodobila ve svém nadšení nepomýšlel. Normou chování pro něj a jeho druhy bylo evangelium. Některé texty evangelia se staly první franti-kánskou knihou.³⁶

Mezi Franti-kova oblíbená pravidla patřila slova Matouše: *šNeberte od nikoho zlato, stříbro ani mědičky do opasků; neberte si na cestu moučnu ani dvojce chleby ani obuv ani hůl, neboť hoden je den dělník své mzdy.*³⁷

Franti-kova kniha byla papežem potvrzena v roce 1223. Úkolem Franti-ka a jeho bratrů bylo žít podle svatého evangelia, na které se odvolávala i svatá Klára. Původní nadšení Franti-kovo a jeho stoupenců bylo pouhým základem, který vyústil založením církevního řádu. I nemajetnost však potěbuje nějaký majetek. Franti-ka v řád nezstal nemajetný doslovně na rozdíl od Franti-ka s jeho prvními stoupenci. Od ideje chudoby vedla cesta k privilegované, řádové chudobě, která byla vyzdobena papežskými privilegii.³⁸

Do našich končin přichází franti-kánství již v této umělé podobě: *šAnefka není již nadšená vlastním idealismem Franti-kovým, nýbrž idealismem prvních minorit, s nimiž se po prvé stýká.*³⁹

Anefka se však později snaží vrátit k samotnému Franti-kovi, v čemž jí pomáhá svatá Klára. Anefka česká touží založit české Asissi.⁴⁰

Franti-ka v záměru byl upřímný: *šFranti-ek sdružuje ideály chudoby s hlubokou pokorou, pohrdáním sebou a s nečistou prostotou dítěte opravdu božího.*⁴¹

Schválená kniha však není dílem pouze Franti-kovým. Jedná se o kompromis jeho idejí s církevními předpisy. Do celé organizace zasahuje kardinál Hugolín, jehož vliv se projevil i v české tvorbě klarisek.⁴²

³⁶ VYSKOČIL, J. K.: *Blahoslavená Anefka česká, Kulturní obraz svatice XIII. století*, s. 213.

³⁷ Mt 10, 9-10.

³⁸ VYSKOČIL, J. K.: *Blahoslavená Anefka česká, Kulturní obraz svatice XIII. století*, s. 214-215.

³⁹ Tamtéž, s. 215.

⁴⁰ Tamtéž, s. 216.

⁴¹ Tamtéž, s. 13.

⁴² Tamtéž, s. 15.

bratřích k nám přijely z Německa okolo let 1224-1225. Je možné, že se zde minorité usadili. První misie konal pro Františkovy bratry nezdařen. Na severu jsou zprvu přijímání na královských a knížecích dvorech. Alfiaba (královská dcera a lantkraběnka) se stává Františkovou stoupenkyní v Uhrách, v Uhrách nalézá pokračovatelky v osobách Anefky Přemyslovny a její sestry Anny, Polsko přijímá františkánskou tradici prostřednictvím královské dcery Salomey, která se ve své domovině stává první klariskou. V Uhrách se klariskou stala také Markéta, královská dcera, o kterou se ucházel Přemysl Otakar II. U prostého lidu se toto hnutí projevuje ať formou husitství.⁴³

Anefka česká založila jako první, vlivem františkánského hnutí, špitál pro nemocné. Bratrstvo, které se ze špitálního přeměňuje v samostatný řád, se později nazývá klarifikovníci s červenou hvězdou. Nové bratrstvo přijímá eho sv. Augustina. Majetkově byl špitál závislý na klášteře, jež zřídila Anefka pro řád svatého Františka. Později se Anefka podle Františkova vzoru oprostuje od svého majetku špitálu a stávkou n mu náležejícím. Špitální bratrstvo se tímto Anefkíným skutkem stalo samostatné a nezávislé, jak je uvedeno i v papežské listině z roku 1238. Anefka zakládá i nový velký špitál s kostelem pro klarifikovníký řád.⁴⁴

Kardinál Hugolín se s minoritami seznámil v době, kdy se jednalo o rozsáhlé společenství s 5000 členy. Hugolín tedy podnítil Františka k sepsání nové verze ehole, protože převodní pravidla se při tak vysokém počtu členů nejevila jako dostatečná. Svatý František se s Hugolínem o pozdějším papežem eho IX. o poprvé setkal v roce 1217 a žádal Hugolína, aby se stal jeho poradcem. Pro Kláru a její sestry sepsal František pravidla nazvaná *Způsob života pro svatou Kláru* kolem let 1211 a 1212. Tento text Klára cituje v 6. kapitole své ehole. Jednalo se o převodní pravidla. O několik let později, roku 1219 sepsal Hugolín *Formula vitae*. Jednalo se o životní pravidla pro klarisky. Klára z Assisi Hugolínovu eho respektovala, ale jejím cílem bylo zvláštní privilegium zajišťující život v chudobě. Hugolín, tehdy již papež eho IX., jej v roce 1228 schválil, což však Kláru zcela neuspokojilo. Podle jejího názoru nebyl v hugolínské eho obsažen základ životního učení, které přijala od sv. Františka. Následovala změna na papež (Celestýn IV., Inocenc IV.), ale Klára nebyla stále spokojená s učiněnými změnami. Tato skutečnost pobídla svatou Kláru k sepsání vlastní ehole. Na schválení ehole čekala Klára téměř až do své smrti. Schválení své ehole se dočkala 10.8. 1253, přijem následující den Klára zemřela.⁴⁵

⁴³ VYSKOČIL, J. K.: *Blahoslavená Anefka česká, Kulturní obraz svatice XIII. století*, s. 132-134.

⁴⁴ Tamtéž, s. 156-158.

⁴⁵ TOMEJED, M., ZÁRUBA, F. (ed.): *Svatá Anefka česká a velké ženy její doby*, s. 184-186.

lob vyjad ovala touhu zachovat franti-kánství v situaci, eholi. Aneflka eská rovn fl fládá pro sv j klá-ter privilegium chudoby, které získá 15. dubna 1238. Vzhledem k tomu, že Aneflka i Klára musely p ijmout hugolínskou eholi, bylo pro n privilegium chudoby velmi d leflité, protože se vztahovalo k podstat franti-kánství: *šPrivilegium chudoby je vlastn výsada flít bez privilegií pouze z almufen, bez jakéhokoli trvalého hmotného zaji-t ní.õ*⁴⁶

3.1 Franti-ek z Assisi

Svatý Franti-ek se narodil r. 1182 v Assisi. Jeho rodi i byli zámofný soukeník Pietro Bernardone a francouzská -lechti na Sora Pica. Traduje se, že Pica porodila Franti-ka (p vodním jménem Jana) ve stáji na sen stejn jako Marie Jeffí-e. Franti-ek ovládal pouze základy tení, psaní a latiny. Mladý Franti-ek nejprve pomáhal svému otci v obchod . Vedl bujarý flivot plný hostin a her, který podporovalo jeho bohatství a je-ítnost. I p es to v-echo se v-ak nedá íci, že by se dopustil n eho uráflivého. Ve svých dvaceti letech byl zajat v bitv mezi Assisí a sousední Perugií a uv zn n po dobu jednoho roku. Po svém návratu dom flil je-t veselej-í flivot, nefl p edtím, ale brzy t flce onemocn l. Jeho váflná, tém smrtelná nemoc, ho p im la k p emítání o svém flivot . Nemohl p ijít na zp sob, jak dát flivotu ten pravý smysl, a tak se vrátil ke svému uflívání. Rozhodl se pro rytí ství. Jeho snem bylo stát se mocným a bohatým knířetem. Z tohoto popudu se zú astnil boj v Apulii jako sluflebník papeže Inocence III. a s vytouflným cílem pový-ení do stavu rytí ského. Tento Franti-k v sen trval pouze do doby, nefl znovu onemocn l. Ve svých 24 letech byl drobným a -tíhlým mladíkem, na jeho fl podlouhlém oblí eji se nacházelo úzké elo, temné o i a rovný nos. Za ínal se cítit osam le a samotu také vyhledával. Franti-ek op t nev d l, co si po ít se svým flivotem. Po jedné z hostin v-ak nastala nenávratná zm na ve Franti-kov flivot . Náhle byl nav-tíven Bohem. Po téhle události ukon il styky se svými dosavadními p áteli.⁴⁷

⁴⁶ TMIED, M., ZÁRUBA, F. (ed.): *Svatá Aneflka eská a velké fleny její doby*, s. 193.

⁴⁷ KYBAL, V.: *Svatý Franti-ek z Assisi*, s. 1-7.

kute ovalo postupn . Podle samotného sv tce nastalo
malomocnými. Sv j vzor na-el v Jeffí-i Kristu. Franti-ek
z Assisi stále hledal povznesení. Jednoho dne se modlil v kostelíku sv. Damiána, p ed k ífem,
na kterém byl vyobrazen Kristus. Zdálo se mu, fe Jeffí-promluvil. ekl Franti-kovi, a opraví
kostel. Záflitek, který zde Franti-ek z Assisi proflil, jej vedl k duchovnímu spojení s Kristem.
Franti-ek se rozhodl kostelík opravit, a tak prodal na trhu drahé látky i kon . Kn z se v-ak bál
peníze p íjmout kv li Franti-kovu lakomému otci. Ubytoval v-ak sv tce ve svém kostelíku.
Franti-k v otec se brzy za al shán t po svých pen zích a synovi. Odebral se ke sv. Damiánu,
kde získal zp t své peníze, cofl ho uspokojilo. V il, fe se jeho syn asem vrátí. Marn .
Franti-ek se p ed otcem schoval v jám , kde pobýval celý m síc a prosil Boha o vysvobození
od pronásledování a sílu v jeho p esv d ení.⁴⁸

*Zakrátko se Franti-ek objevil v Assisi:í šbledý, vychrtlý a v rozedraných -atech,
m li ho lidé za hotového blázna; i k i eli na a házeli po n m kamení a bláto; ...ō*⁴⁹

Franti-ek v-ak nic nevnímal a -el dál. Jeho otec v-e zaslechl a odtáhl svého syna do
domu, kde ho uv znil v komo e, p i emfl se marn n kolik dní snafil odradit Franti-ka od
jeho úmysl . Franti-kova matka s v zn ním nesouhlasila a p i vhodn p ílefitosti pomohla
synovi k út ku. Sv tcovy kroky mí ily zp t ke kostelíku sv. Damiána. Franti-k v otec si
st floval u biskupa a cht l od svého syna vrátit peníze. Biskup Franti-kovi domlouval. Sv tec
p ed v-emi vyjevil, fe si umínil slouflit Bohu a ten se také stává jeho Otcem. Pietro
Bernardone získal zp t své peníze i Franti-k v od v, který sv tec neváhal vysvléct.
V p íhlífejších vyvolalo otcovo chování soucit ke zbofnému Franti-kovi. Biskup zahalil
Franti-ka z Assisi do plá-t . Tato událost se stala v roce 1207.⁵⁰

Franti-kovou zálibou bylo opravování starých chrám . Po oprav kostelíka sv.
Damiána se zhostil opravy dal-ích boffích stánk ó sv. Petra v Assisi, P. Marie v Porciunkule
a P. Marie v Assisi. Franti-ek p i m-ích horliv naslouchal slov m evangelia, protofe Písmo
nikdy p edtím ne etl. Kdyfl se p i jedné z bohoslufleb doslechl, jak Kristus vybídl své
sluflebníky k misijní innosti bez ve-kerých prost edk , ihned se zbavil v-eho, co m l na sob
a u sebe, oblékl hrubé sukno s provazem místo opasku a vydal se na cestu kázání.⁵¹

*Ve Franti-kov pojetí m lo kázání specifickou podobu:í šchodil voln mezi lid a
napomínal jej prostými slovy, aby milovali a báli se Boha a káli se ze svých h ích .ō*⁵²

⁴⁸ KYBAL, V.: *Svatý Franti-ek z Assisi*, s. 9-13.

⁴⁹ Tamtéfl, s. 14.

⁵⁰ Tamtéfl, s. 14-17.

⁵¹ Tamtéfl, s. 20-21.

⁵² Tamtéfl, s. 22

na prostý lid neskutečný vliv. Uchvacoval je svou
prostotou. Brzy našel František z Assisi své učedníky.
Prvním z nich byl Bernard z Quintavalle. Následovali Petr a Jiljí. Shromáždili se u
Porciunkule, kde žili v malém domku, který si sami postavili. Každý z těchto bratrů se
pravidelně vydával na cestu za stováním. V té době doprovázel František Jiljí. Za krátký čas se
k nim připojili další následovníci – Sobotník, Berník a Jan. Tato skupinka se sama nazývala
kající muflí z města Assisi, žili pouze z almuflen, přičemž všechny nezbytné rozdali. Přibuzní
kajících muflů však nebyli spokojeni s životem, jaký si jejich blízcí vybrali, a tak musel
František před biskupem hájit život v naprosté chudobě. Jednoho dne rozeslal František své
společníky do světa. Bratři se po dvojicích rozšli na všechny strany. Spřibývajícím po-
temlením, přibývala i starost o jejich obživu. František se zdráhal vlastnit jaký majetek, a tak se
stalo zvykem, aby někteří z bratrů pracovali.

Biskup z Assisi nesouhlasil s ideou naprosté chudoby a s evangelickým kázáním
pokání, z čehož plynulo, že nové společenství muselo upravit svůj vztah k církvi. Z tohoto
důvodu odešel František se svými bratry do Říma, kde chtěl získat povolení k další činnosti.
Kardinál sabinský chválil Františkovo bratrstvo s doporučením, aby vstoupili do něho
z tehdejších řádů. František z Assisi byl však ve svém programu neoblomný, byl předveden
před papežem Inocencem III., který se zpočátku choval odmítavě, ale nakonec Františkovo
ústa schválil, což v roce 1210 vedlo ke vzniku františkánského bratrstva.⁵³

Františkova popularita v umbrickém kraji stoupala, což vedlo k tomu, že lidé
z různých vrstev toužili být podle učení kajících z Assisi. Společenství se rozrostlo a
František ho pojmenoval *řád menších bratří* z toho důvodu, že jeho členové mají být
podřízeni ostatním lidem. V latině zní název Ordo Fratrum Minorum, a proto se nazývají také
minorité.⁵⁴

⁵³ KYBAL, V.: *Svatý František z Assisi*, s. 23-29.

⁵⁴ Tamtéž, s. 33.

do svého řádu první řádu o pozdější svatou Kláru. Klára
o rodu v Assisi. Františka vyhledala ve svých 18 letech.
Byla naděná svatostí Františkova řádu a rozhodla se jej následovat. Rodiče jí pro ni ne
vybraného řádce, a tak Klára uprchla z domu do Porciunkule za Františkem. František
vykonal přijímací obřad tím, že Kláru ustříhl vlasy a nechal jí obléct řádové roucho.
Následovalo složení tří řádových slibů, při němž Klára dodala, že bude František jejím
představeným. Kláru brzy následovala i její mladší sestra Anefka, což vzbudilo hněv rodičů.
Otec a strýc se snažili z Klárou odvléct alespoň Anefku, ale marně. Později se do řádu
uchýlila i další Klářina sestra Beatrice a po manželově smrti i jejich matka. František zařídil
pro nově vznikající společenství řád domov v kostelíku sv. Damiána v Assisi. Následně jim
uložil řádové předpisy a slíbil jim trvalou podporu. Sestry se na rozdíl od bratrů nemohly řídit
řádem ani jinou prací mimo řád, takže je bratři hmotně zaopatřovali. Podpora se
projevovala i duchovní formou. Do roku 1215 vedl František obě větve svého společenství.
Následně přemluvil Kláru, aby se stala představenou řádové větve řádu.⁵⁵

Pro Františka bylo vyvrcholením přijetí stigmat 14. září 1224 na hoře La Verna.⁵⁶

Na svou pouť se vydal, protože cítil, že se blíží jeho konec. Na cestu s sebou
vzal jen nejvýznamnější druhy. Putování horskou krajinou bylo velmi náročné, a tak si bratři
vypůjčili oslíka pro znaveného Františka. Dnem Nanebevstoupení začal František se svým
tyfoidem, kterým jeho tělo stále více sláblo. Františkovo tělo se stalo
bezvládným a začal mít vidění. Nejprve spatřil anděla s houslemi, který se mu zjevil znovu,
aby mu vyjevil, že se má přizpůsobit na to, co s ním Bůh chce udělat. Druhého dne ráno (14.
září) měl František vizi.⁵⁷

Spatřil serafína se třemi páry ohnivých křídel, ve kterém se ukrýval obraz
ukřižovaného Ježíše: *šVise potom zmizela, zanechav-i v srdci viditelov nesmírný flár lásky
boží a na tle zázračný obraz a stopu utrpení Kristova.*⁵⁸

Ze stigmat měl František obrovskou radost, ale přinesla mu nesnesitelnou bolest,
při němž se jíhl nemohl nikdy postavit.⁵⁹

⁵⁵ KYBAL, V.: *Svatý František z Assisi*, s. 52-56.

⁵⁶ Tamtéž, s. 183.

⁵⁷ Tamtéž, s. 190-197.

⁵⁸ Tamtéž, s. 198.

⁵⁹ Tamtéž, s. 199.

oba, kterou se zpoátku zdráhal léit. Bratr Eliáš–ho v–ak které v–ak nepomáhaly. Svtec odjel do Rieti za odborníkem, kterým byl biskup Hugo. Tohoto muře si František zvolil za otce bratrstva, protože stejn jako Mení bratřičtil chudobu a prostotu. Tento biskup se stal později papeřem. Františkova nemoc v–ak byla v pšlí–pokročilém stádiu, takže se jí nedala vyléit. Svtec chtěl své vyěrané tlo dovést k poslušnosti, což mu nemoc nedovolovala. Pšl roku před smrtí Františka tře onemocněl v celém tle. Očekával smrt, a proto touřil po návratu do Assisi. Celým jeho tlem, kostmi potařenými křídly, zmítala bolest. Svtec v dšle se jeho konec blížil, a proto k sobě zavolał bratry, aby jim dal poslehnání. Na jeho přání ho následně přenesli do kostelíku Panny Marie v Porciunkule.

Do Assisi proudily zástupy lidí a velebily Boha. Mení bratřič pocívali hluboký zármutek nad ztrátou Františkovou.⁶⁰

Zármutek se v–ak změnil, když spatřili, že jeho tlo zářilo a je na něm patrná odměna zmrtvýchvstání: *šA protože tlo vyzařovalo podivuhodnou krásu a bylo oslnivě bílé, podivuhodně jí zářily na rukou i nohou nejen žíly, ale i hřebě, z masa utvořené v šerňi jakoby šleza a v jeho pravém boku šerve rány.š*⁶¹

Mrtvé tlo odnesli bratřič do města a lidé slavnostně doprovázeli tento průvod. Posléze došli ke kostelu San Damiano, kde pobývaly Chudé paní. Klára s ostatními sestrami se přišla podívat na svého Otce.⁶²

Jeho ztrátu nesly všechny velmi bolestně: *šJak velký byl zármutek při dořímavém a soucitně vzbuzujícím nářku dcer! Bolest jednoho byla společněnou bolestí všech, takže nikdo nemohl zadržet slzy, když anděl míru ho šce plakali.š*⁶³

3.2 Spisy svatého Františka a svaté Kláry

František ovládal jen základy latiny, a tak své myšlenky sděloval bratřem, kteří latinu zvládali. Tímto způsobem vznikla většina jeho spisů.⁶⁴

⁶⁰ TOMÁŠ CELANA: *První život a podivuhodné činy svatého Františka z Assisi IN Františkánské prameny I.*, s. 148-156.

⁶¹ Tamtéž, s. 156.

⁶² Tamtéž, s. 159.

⁶³ Tamtéž, s. 160

⁶⁴ *Františkánské prameny I, Spisy sv. Františka a sv. Kláry*, s. 16.

ná název *Zp sob fivota pro svatou Kláru a její sestry: Klamy a svatá Klára* byly dcerami a sluflebnicemi nejvyššího a svrchovaného Krále, nebeského Otce, a zaslíbily jste se Duchu svatému tím, že jste si zvolily fivot podle dokonalosti svatého Evangelia: chci a slibuji za sebe i za své bratry, že o vás vždy budu horlivě peovat a zvláště se starat, tak jako o nás.⁶⁵

K velmi známým textům patří i *Píse bratra Slunce* nazývaná též *Chvalozp v stvoření*, kde František odsuzuje hříchy a to, co je s ním spojené.⁶⁶

Klářina spisovatelská činnost nebyla zdaleka tak rozsáhlá. Po Kláře se dochovalo pouze pět listů, ehole, závěry a poslehnání.⁶⁷

Klářina ehole se skládá z dvanácti kapitol a epilogu. Popisuje zde zp sob fivota chudých sester, jejich poslušnost vůči Františkovi, Kláře a jejich nástupcům, přijímání do řádu, modlitby, posty, zpovědi, volbu a úřad abatyše a mnoho dalšího. V 6. kapitole své ehole nazvané *O příslibech blaženého Františka a o tom, že nemají nic vlastnit* cituje Klára Františka.⁶⁸

3.3 Jáchym z Fiore

Předpokládaný rok Jáchymova narození je 1135. Narodil se v Celicu v Kalábrii u notáře Maurovi a Gemm. Jáchym v otec umohlil svému synovi kariéru v kanceláři krále Viléma I. Ovšem údajem z mládí Jáchyma de Fiore je událost, kdy opustil lukrativní zaměstnání a začal žít poustevnickým fivotem. Po svém rozhodnutí se mladý muž odebral do Jeruzaléma. Na ho v Tábor u Jáchym viděl, které mu umohlilo porozumět Písmu. Po návratu z Jeruzaléma žil poustevnickým fivotem nejprve v okolí Etny a poté pobýval v jeskyni rodné Kalábrie. Poté pobýval v nedalekém opatství Sambucina. Při svém novém zp sobu fivota začal kázat zejména v oblasti Rende, kde mufl získal oprávnění od biskupa Michela de Martorano. Následovalo Jáchymovo vysvěcení na kněze. V roce 1171 byl přijat v klášteře Svaté Marie z Corazza a o deset let později jmenován opatem. Roku 1178 se vydal hájit pozemky kláštera k Vilému II. do Palerma.⁶⁹

⁶⁵ *Františkánské prameny I, Spisy sv. Františka a sv. Kláry*, s. 23.

⁶⁶ Tamtéž, s. 144-145.

⁶⁷ Tamtéž, s. 160.

⁶⁸ Tamtéž, s. 183-195.

⁶⁹ TRONCARELLI, F.: *Jáchym z Fiore*, s. 10-13.

opatství k cisterciácké Sambucin , která v-ak odmítla. I
áckého ádu v Casamari nedopadlo dob e. Jáchym v-ak
v Casamari n jakou dobu pobýval a vyufil tamní knihovnu ke studiu a psaní. B hem svého
pobytu v Casamari m l Jáchym dal-í dv vid ní, která p edstavovala boj v mysli o smyslu
Písma a Trojice. Osvícení se dostavilo v podob pochopení. Tato vid ní byla Jáchymovi
z Fiore inspirací k sepsání d l *Soulad Starého a Nového zákona, Výklad knihy Zjevení a
Psalterium o deseti strunách*.⁷⁰

V dob , kdy fil v Casamari se také ve Verole setkal s papeřem Luciem III., který
Jáchyma povzbudil v jeho práci. Rok 1185 byl pro Jáchyma rokem návratu do Corazza. O rok
pozd ji se odebral do Verony, vzdát hold novému papeři Urbanu III., který Jáchyma taktéř
povzbudil v jeho práci. Jáchym toufil flít po vzoru svatého Benedikta, a tak se rozhodl opustit
klá-ter. Nedokázal slou it svou intelektuální innost p i psaní svých d l s praktickou inností
opata. Jáchym v odchod vzbudil nevoli cisterciák . Jáchym z Fiore nepat il k lidem, kte í by
podn covali k násilí (k ířlové výpravě). Jeho spor s cisterciáky byl vy e-en afl díky zásahu
papeře Klementa III. v roce 1188. Jáchym byl zpro-t n funkce opata a op t povzbuzen
papeřem ve své teologické práci.

K Jáchymovi se v míst , které nazval Olejová skála, p idalo n kolik u edník .
Jáchym z Fiore se rozhodl vybudovat klá-ter, ale nem l dostatek prost edk . Finan ní injekci
získal od krále Tancrediho, který se zmocnil tr nu bez ohledu na nástupnická práva Jind icha
VI. Tancredi doufal, že si tímto skutkem zajistí Jáchymovu podporu. Jáchym v klá-ter se
za al stav t roku 1189 ve Fiore Vecchio a byl zasv cen svatému Janu Evangelistovi.

Jáchymovi sou asníci v ili, že má tento mufl dar jasnoz ivosti a zná datum p íchodu
Antikrista. Sám Jáchym v-ak uřlival p i p edpov dích pouze holý rozum. Po smrti Jáchymova
zastánce papeře Klementa III. byl Jáchym z Fiore prohlá-en cisterciáky za uprchlíka, který se
m l vrátit zp t do vedení klá-tera v Corazzu. Jáchym z stal u Svatého Jana, cofl zp sobilo
op tný konflikt s cisterciáky, který byl znovu zarařen novým papeřem ó Celestýnem III.
Nový papeř schválil pravidla fiorenského ádu, a rovn fl ustanovil Jáchymovo postavení
k cisterciák m. Kv li dobrým vztah m s následujícím papeřem Inocencem III. si Jáchym
mohl dovolit postavit kostel v sousedství opatství Fiore. Jáchymovým posledním dílem byla
Záv . Na sklonku flivota získal od arcibiskupa z Cosenzy kostelík v Sile, který p ed lal na
poustevnu s názvem Svatý Martin z Giove, kde 30. b ezna 1202 Jáchym zem el. Jáchymovy
ostatky byly p eneseny do kostela Svatého Jana ve Fiore.⁷¹

⁷⁰ TRONCARELLI, F.: *Jáchym z Fiore*, s. 13-14.

⁷¹ Tamtéř, s. 15-23.

...pn roz-i ovat, p i emfl jeho pokra ovatel v ili, fle jifl
...ny se rozvijely Jáchymovy ideje zd raz ující d leffitost
dokonalých a obnovu lidí: *šFranti-káni, kte í kritizovali uvoln nost mrav církevních osob,
nacházeli mocného spojence v Jáchymovi a celá generace se formovala etbou opravdových
nebo domn lých d l opata tím, fle asimilovala Jáchymovy pojmy a p izp sobila si je na svou
míru.õ*⁷²

3.4 Klára z Assisi

Narodila se v roce 1193 v Assisi. Její rodi e Hortulana a Favarone pocházeli ze
-lechtického rodu Offreducci . Klá ina zbožnost se projevovala jifl od útlého mládí.
N kolikrát odmítla nabídku k s atku od Ramieria de Bernarda. Klára uprchla 12. b ezna 1212
z otcova domu za Franti-kem z Assisi, který ji p ijal do svého ádu. Po svém p ijetí pobývala
Klára v klá-terech Sao Pablo a Sant'Angelo in Panzo nedaleko Assisi. Ve druhém ze
jmenovaných klá-ter se ke Klá e p ipojila její sestra Kate ina, které dala Klára eholní jméno
Aneflka, cofl byl po átek ádu chudých paní. Vlivem okolností v-ak byla Klára nucena
p ijmout eholi sv. Benedikta. Pro Franti-ka z Assisi byla Klára p ítelkyní, rádkyní i
ut -ovatelkou. K zachování Franti-kova ideálu musela Klára vynaloflit zna né úsilí, zejména
po sv tcov smrti. Od roku 1224 byla Klára kv li nemoci upoutána na l flko, ale i p esto se
snafila p íkladn pracovat. Roku 1247 vyhlásil papefl novu eholi pro chudé paní, za jejífl
základ ur il eholi svatého Franti-ka, ale bez privilegia chudoby, cofl bylo pro Kláru
neuspokojivé. Sepsala tedy eholi vlastní, která byla schválena den p ed Klá inou smrtí. Klára
umírá 11. srpna 1253. Jedná se o první flenu, která sepsala eholi pro flenský ád. P vodn
byla poh bena v kostelíku sv. Ji í stejn jako Franti-ek. Následn byly její ostatky p eneseny
do nové baziliky sv. Franti-ka, která byla o p t let pozd ji vestav na do nové baziliky svaté
Kláry.⁷³

---

⁷² TRONCARELLI, F.: *Jáchym z Fiore*, s. 35.

⁷³ *Franti-kánské prameny I, Spisy sv. Franti-ka a sv. Kláry*, s. 162-163.

ty i listy svaté Kláry

Listy pocházejí pravděpodobně z let 1234, 1235-1236, 1238 a 1253. I přes to, že je mezi sebou dle jistě doba, která je patrná zejména mezi tímto a čtvrtým listem, obsahují souvislou linii asketické kontemplace. Je zde zobrazena Klářina motivace, její vnitřní svět jako odraz světa svatého Františka.⁷⁴

V prvním listě, který Klára zaslala Anežce, se zmíní o tom, že se doslechla o Anežčině svatém životě. Vychvaluje zde Anežčino rozhodnutí odmítnout císaře, a tím i světskou slávu a důstojnost a přijetí přesvaté chudoby, stejně podle jejích slov souvisí i vznesení její snoubenec Ježíš Kristus.⁷⁵

Utvazuje zde Anežku v jejím rozhodnutí: *šProfoj p edrahá sestro, ba spí-e paní, úcty nejhodnější, poněvadž jste snoubenka i matka i sestra Pána mého Ježíše Krista, p e jasnozdobená praporem neporušitelného panenství a přesvaté chudoby, posilni te se ve svatě slufb , zapo atě touhou planoucí po svatém Ukřiveném,...*⁷⁶

Klára vychvaluje v prvním listě chudobu a vyzdvihuje správné rozhodnutí opustit došné pozemské věci výměnou za věci věčné nebeské. List ukončuje prosbou, aby Anežka zahrнула ji i její sestry do svých modliteb.⁷⁷

Druhý Klářin list varuje Anežku, aby nesouhlasila s ničím, co by ji mohlo odvrátit od jejího předsevzetí a jako rádce jí doporučí bratra Eliáše. Vyzývá zde Anežku k rozjímání a následování Krista.⁷⁸

Klára ve svém tímto listě vyjadřuje radost nad Anežčiny postupem a nabádá ji ke stejné radosti.⁷⁹

K zakušení božské sladkosti dává Anežce tuto radu: *šVloj mysl v zrcadlo v ní, vloj duši svou ve světlo slávy, vloj srdce své v podobu Božské podstaty a přeměň sebe samu celou patřící v obraz jeho Božství,...*⁸⁰

V následující části Anežce odpovídá na její dotaz ohledně posty, ale zároveň ji nabádá, aby to s postou ním nepřeháněla.⁸¹

⁷⁴ ZAVALLONI, R.: *Osobnost Kláry z Assisi, Psychologická studie*, s. 47.

⁷⁵ N MEC, J.: *Anežka česká, Úcta a proces svatoeění*, s. 127.

⁷⁶ N MEC, J.: *Anežka česká, Úcta a proces svatoeění*, s. 128.

⁷⁷ Tamtéž, s. 128-130.

⁷⁸ Tamtéž, s. 131-132.

⁷⁹ Tamtéž, s. 134-135.

⁸⁰ Tamtéž, s. 135.

⁸¹ Tamtéž, s. 136-137.

mluvou, že nepsala tak často, jak by chtěla. Tématem je pokora, chudoba a láska. Nabádá zde Anefku ke kařdodennímu pohledu do ní a Aneřka má pokoru, chudobu a lásku představovat.⁸²

V závěru se Klára rozepisuje o své lásce k Aneřce: *š...-astnou památku na tebe vepsala jsem nesmazatelně v desky svého srdce,...*⁸³

Vztah mezi Aneřkou a Klárou byl velmi hluboký, i přesto, že se svítice nikdy osobně nesetkaly. V dnešní době převládá názor, že korespondence mezi těmito ženami byla mnohem rozsáhlejší.⁸⁴

Mezi prvním a čtvrtým listem je možné pozorovat rostoucí náklonnost Kláry k Aneřce. Klára nezapomínala na Aneřin královský předvod, ale P emyslovny si věřila spíše pro její rozhodnutí oddat se Bohu. Autentičnost Klářiných listů, které jsou nejvýznamnějšími projevy její spirituality je všeobecně přijímána.⁸⁵

4. Anna Sleřská

Narodila se roku 1204. Jednalo se o starší sestru Aneřky P emyslovny a manřelku sleřského knížete Jindřicha II. Pobohného. Anna si zvolila odpírávý řivot a charitu spojenou se zakladatelskou činností. Jejími vzory byly mimo jiné Hedvika Sleřská, Alřbřta Durynská a Aneřka P emyslovna. Kvůli sňatkové politice svého otce P emysla Otakara I. byla Anna provdána v letech 1217/1218 za sleřského knížete Jindřicha II. Svazek předispěl k dobrým vztahům mezi dynastiemi P emyslovců a Piastovců. Ve 20. a 30. letech 13. století byla Anna zaměstnávána zejména mateřskými povinnostmi. Svému choti porodila dvanáct dětí, na jejichř výchově se podílela i se svou tchýní Hedvikou Sleřskou.

P evratným okamřikem se pro Annu stala smřt jejího manřela Jindřicha v bitvě u Lehnice roku 1241. Skon Annina mužfe jí umožnil nakládat s rozsáhlým majetkem, který jí jeřt s podporou synů umožnil uskutečnit rozsáhlou zakladatelskou činnost.

První z klášterů, který Anna nechala postavit jeřt se svým manřelem, byl klášter minoritů ve Vratislavi. Další z Anniných činností bylo zaloření kláštera benedikťinů v Krzeszów ve spolupráci se synem Boleslavem. Roku 1242 Anna darovala les opatovickým benedikťinům, který měl být vyřfěn k výstavbě nového kláštera.⁸⁶

⁸² Tamtéř, s. 138-139.

⁸³ Tamtéř, s. 140.

⁸⁴ TřMIED, M., ZÁRUBA, F. (ed.): *Svatá Aneřka - sleřská a velké řeny její doby*, s. 184.

⁸⁵ ZAVALLONI, R.: *Osobnos Kláry z Assisi, Psychologická řúdia*, s. 58-59.

⁸⁶ TřMIED, M., ZÁRUBA, F. (ed.): *Svatá Aneřka - sleřská a velké řeny její doby*, s. 209-212.

0. let v nována nov zalofnenému ádu, který do Slezska s ervenou hv zdou. Kn fna jim darovala pozemky v blízkosti klá-tera minorit spolu s kostelem sv. Mat je. Ve Vratislavi také vznikla -pitální budova, jejíž zakládací listina pochází z 26. února 1253. Anna je zde uvedena jako jeden ze zakladatel spolu s Jind ichem III. a Vladislavem. Anna -pitál podporovala finan n i vlastní pé í o nemocné. Hlavním Anniným projektem se stalo zalofení klá-tera klarisek ve Vratislavi, který budovala od roku 1256 za podpory svých p íbuzných. Kaple vratislavského klá-tera se od 60. let stala poh ebi-t m Piastovc z Vratislavi. I p es to, fe Anna nesloflila eholní sliby, strávila v tomto klá-te e poslední léta svého fivota. Anna Slezská zem ela 23. ervna 1265 a byla poh bena ve vratislavském klá-te e klarisek.⁸⁷

Nejv t-í vliv m la na Annino dílo její mlad-í sestra Aneflka, se kterou byla Anna v neustálém kontaktu: *šAneflka nalezla ve své star-í sest e v rného spojení, díky kterému se mohlo její dílo -í it i za hranicemi zem .ō*⁸⁸

Ob sestry byly ve svých klá-terech uctívány a považovány za sv tice, p i emfl zde nalezly místo svého odpo inků. O Aneflce i Ann vznikly po jejich smrti písemnosti, které m ly sloužit k jejich svato e ení. Na rozdíl od Anny v-ak Anefl ina svatá pov st p etrvala, afl do roku 1989, kdy byla Aneflka svato e ena.⁸⁹

5. fivot v klá-te e

Ohledn kařdodenního fivota v klá-te e nám podávají zprávu eholní p edpisy (tzv. hugolínská ehole), stanovy papefe Inocence IV. i ehole svaté Kláry. O poslední zmi ovanou eholi pořádal i Anefl in klá-ter. Klá ina ehole je mnohem v cn j-í neřta hugolínská: *šZakazuje p íjmat star-í, nemocné nebo mdlého rozumu, pon vadřl jsou nevhodné k tvrdému eholnímu fivotu, asto naru-ují po ádek v klá-te e a tak rozru-ují eholní fivot.ō*⁹⁰

Tato ehole v-ak byla mnohem d sledn j-í: *šKandidátka m la být abaty-í pe liv p ezkou-ena ze znalostí víry, a zvlá- jak smý-ří o svátostech.ō*⁹¹

⁸⁷ TMIED, M., ZÁRUBA, F. (ed.): *Svatá Aneflka eská a velké řeny její doby*, s. 213.

⁸⁸ Tamtéř, s. 215.

⁸⁹ Tamtéř, s. 215.

⁹⁰ POLC, J.: *Sv tice Aneflka P emyslovna*, s. 70.

⁹¹ Tamtéř, s. 71.

...ná, po ítalo se s tím, že její manžel vstoupil do nějakého
...ad , že se nevyskytují žádné komplikace, vysv tlí se
kandidátce nápl její budoucí práce. Jako první krok má v-echno prodat a obdržené peníze
rozdat pot ebným. V p ípad absence majetku posta í její dobrá v le. Samotná Aneflka byla
do klá-tera p ijata podle hugolínských pravidel, která p ikazovala dosp lým dívkám
bezodkladné odlovení sv tského -atu vým nou za -at eholní. Sliby se skládaly n kolik dní.
Aneflka sloffila sliby ihned a zakrátko byla papefem eho em IX. jmenována p edstavenou
klá-tera. V roce 1247 se papefl Inocence IV. zasadil o upravená pravidla. Kandidátky musely
splnit noviciát, který trval jeden rok. Afl po uplynutí této doby sm ly sloffit své sliby, cofl
platilo i pro p ijetí eholního roucha. Toto pravidlo se shoduje i s eholí sv. Kláry. Sou ástí
vstupu do klá-tera bylo ust ífení vlas . V tom se jednotlivé ády neli-ily. Tento akt m l
znázor ovat pohrdnutí sv tem. V kapli chrámu sv. Kláry z Assisi se ty její dodnes vystavují.
Tento ob ad podstoupila i Aneflka. Hugolínská pravidla p ikazovala krátký st ih ó dohola
pouze kv li nemoci. Tato pravidla se zmi ovala i o od vu. Dv tuniky, plá- , flín ná a vln ná
ko-ile a *jakýsi vln ný pytel* ó takto vypadala garderoba ádových sester.⁹²

Aneflka preferovala ko-ili z ko ských flíní. Na-e chladn j-í prost edí v-ak donutilo
abaty-i Aneflku fládat pro své sestry výjimky. Od papefle eho e IX. dostala povolení ohledn
kofe-in a vhodné obuvi. Pozd ji se papefl Inocence IV. podrobn vyjad uje k od vu sester.
Hábit má být u-ítý z laciné látky a okolo pasu uvázán provaz podle tradice minorit . Zmi uje
se i o dvou závojích. Spodní, který m l být bílý, pokrýval elo, líce a krk. P es n j m l být
je-t dal-í erný závoj ó dostate n dlouhý a -írokový, aby sahal k lopatkám. Novicky nosily
pouze bílý závoj. Stejně p edpisy se zmi ují i o tom, jak mají sestry spát. V-echny v jedné
místnosti na d ev ných deskách. Tyto desky pokrývalo ln né sukno, pod nímfl byla trocha
slámy, kterou byl napln n i pol-tá . P ikrývky byly vln né. Z l flka abaty-e m lo být vid t na
celou lofnici. Hugolínská na ízení p edepisovala kaflodenní p st, který nemusely dodrřovat
jen staré a nemocné eholnice. O Aneflce se traduje, že vinou dlouholetého a p ísného p stu
ztratila svou t lesnou krásu a její t lo bylo jen kost a k fle. I sama Klára a papefl ji napomínali
pro její p íli-nou p ísnost k sob samé, která ji velmi oslabovala.⁹³

⁹² POLC, J.: *Sv tice Aneflka P emyslovna*, s. 71-73.

⁹³ Tamtéfl, s. 75-76.

...y zbytek dne prací, která sloužila ke společnému užitku. ...a ta rozhodla, jak s tím naložit. Dlefitou součástí jejich života bylo ticho. Směly hovořit jen o způsobu práce a svých povinnostech a pouze se svolením abatyše. Výjimku tvořily místnosti určené pro nemocné, kde směly svůj hlas používat jako útku. Zpověď se konala každý měsíc a eucharistii přijímaly sedmkrát ročně. Hugolínská pravidla zakazovala, aby sestry vycházely mimo klášterní zdi. Výjimka platila pro sestry, které sloužily mimo klášter. Sloufičí sestry však musely mít povolení od abatyše. Po svém návratu do kláštera nesměly vykládat ostatním sestrám o světských záležitostech. Almufny, které venku obdržely, předaly abatyši. Sestry byly nuceny flebrat, když je zrovna nemohli zaopatřit minorité. Pohyb sester mimo klášter byl opečen mnohými pravidly. Například kráčet po estně a co nejméně mluvit. Svým chováním směly duchovně inspirovat ostatní.⁹⁴

Do kláštera směla vstoupit pouze osoba, která měla povolení od papeže. Výjimku tvořil lékař, který však vstoupil v doprovodu dvou sester a po ošetření pacientky klášter neprodleně opustil. Nemocné sestry směly být izolovány od ostatních sester. Rovněž jim mělo být poskytnuto pohodlí na lůžku a strava podle jejich choroby (zpravidla post). Pro nemocné a jejich návštěvnice neplatil zákaz mlčení.⁹⁵

Anefka se vzdala titulu abatyše, ale o sestry a klášter peovala svou mravní autoritou. Navštěvovala a starala se nejen o nemocné sestry, ale i o lidi mimo klášter. Také vysvobozovala vězně odsouzené k smrti.⁹⁶

Anefka byla útočím pro ty, kteří potřebovali její pomoc: *šestlifle chválily Anefku inu ctnosti papežové a jiní, kteří o nich pouze slyšeli, tím více ji ctíli ti, kteří jí byli na blízkou. Anefka ina láska ke všem potřebným se neomezovala jen na úzký okruh sester flujících v klátere, šířila se i mimo jeho zdi.*⁹⁷

---

⁹⁴ POLC, J.: *Svatice Anefka P emyslovna*, s. 76-80.

⁹⁵ Tamtéž, s. 83-84.

⁹⁶ KYBAL, V.: *Svatá Anefka česká, Historický obraz ze 13. století*, s. 136

⁹⁷ POLC, J.: *Svatice Anefka P emyslovna*, s. 90.

6. Závěr

Klára byla výjimečnou osobností již od narození díky příslušnosti ke královskému rodu. Vlivem jejího rozhodnutí však nabyla její výjimečnost duchovních rozměrů. Pro dnešního člověka se zdá být téměř nepochopitelné její odmítnutí císaře a následný vstup do kláštera. Toto její rozhodnutí však vzbudilo všeobecný obdiv již ve středověku.

Práce byla zaměřena na Anežku říčskou. Pojednala o jejím mládí, zakladatelské činnosti a vstupu do kláštera, smrti a zázracích, které se vztahují k její osobě. V tomto ohledu byl naplněn cíl práce popsat Anežku říčskou. Anežka při vstupu do kláštera narážela na několik faktorů. Jedním z nich byla bezesporu její upřímná víra. K jejímu rozhodnutí přispěla i důvěrně zasnoubení a podpora bratra krále Václava. Je zde v nově pozornost dlouhému procesu beatifikace a pozdější kanonizace. Nebyla zde opomenuta díla, která dosud přispívají k její předcházení: Anežka znázorněná v literatuře, sochařství i malířství.

Pro hlubší pochopení Anežkových duchovních ideálů a splnění cíle srovnání s jinými osobnostmi nesmíme-li chybět Kláru a Františka z Asissi a františkánská tradice obecně, která se inspiruje i z idejí Jáchyma z Fiore. V Kláru našla Anežka v ruce přítelkyni, která jí podstatu františkánství přiblížila při vzájemné korespondenci, ze které se zachovaly *ty i listy svaté Kláry*. Obě ženy zastávaly stejnou ideu. Obě dosáhly privilegia chudoby pro své kláštery. Rozdíl tkví v oficiální posmrtné úctě k nim. Klára byla na rozdíl od Anežky slavnostně pohřbena a krátce po své smrti prohlášena za svatou.

Pro srovnání je zde zmíněna i Anežkina rodná sestra Anna, která byla rovněž známa pro svoji charitativní činnost, avšak uznání úcty na rozdíl od Anežky prozatím nedosáhla.

Říček v klášteře byl zcela jistě velmi náročný. Alespoň v malé míře bylo v této práci osvětleno, jak vypadaly běžné dny ženy, která se rozhodla vstoupit do kláštera a zasvětit svůj život Bohu.

V dnešní době, plné převrácených hodnot a spěchu, je příjemné vzpomínat na ženu, která ve svém rozjímavém životě považovala za nejhodnotnější lásku a soucit. Pro dnešního člověka může být inspirací i její citlivost.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad. Praha: česká biblická společnost, 1994, ISBN 80-85810-05-0

KUTHAN, J. (ed.): *Přemyslovci, budování českého státu*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-352-0

KYBAL, V.: *Svatá Anežka česká, Historický obraz svatice ze 13. století*, Brno: L. Marek, 2001. ISBN 80-86263-14-2

NEMEC, J.: *Anežka česká, Úcta a proces svatořečení*, Vídeň, 1987. 2.vydání

POLC, J.: *Svatice Anežka Přemyslovna*, Praha: česká katolická charita, 1989. 2.vydání

SOUKUPOVÁ, H.: *Anežský klášter v Praze*, Praha: Vyšehrad, 2011. ISBN 978-80-07429-012-1

ŠMIED, M., ZÁRUBA, F. (ed.) : *Svatá Anežka česká a velké ženy její doby*, Praha: Univerzita Karlova, Katolická teologická fakulta, 2013. ISBN 978-80-7422-242-9

ŠTIVAR, J. B. (redigoval, poznámkami a úvodní opatření): *Františkánské prameny I, Spisy sv. Františka a sv. Kláry*, Velehrad: Tomáš-Jeřábek 12, 2001. ISBN 80-86528-02-2

TOMÁŠ Z CELANA: *První život a podivuhodné činy svatého Františka z Assisi IN Františkánské prameny I*, Vídeň: Velehrad a Slovenská akademie, 1982

TRONCARELLI, F.: *Jáchym z Fiore; život, názory a dílo*, Olomouc: Refugium Velehrad-Roma s. r. o., 2012. ISBN 978-80-7412-109-8

VYSKOČIL, J. K.: *Blahoslavená Anežka česká, Kulturní obraz svatice XIII. století*, Praha: Universum, 1934

ZAVALLONI, R.: *Osobnost Kláry z Assisi, Psychologická studie*, Bratislava: Serafín, 2005. ISBN 80-8081-026-5

Resumé

My thesis deals with a significant Christian person of the czech history ó St. Agnes of Bohemia. Agnes held an extraordinary status just from her birth ó she was probably the youngest daughter of the czech king Ottokar I of Bohemia (reigned 1192 ó 1193 and 1197 ó 1230) and his second spouse Constance of Hungaria.

The attention is payed to her youth, charity and founding activities and entering a monastery. She is considered as a holy woman, because of her life and decease accompanied by several miracles.

The cult of Agnes was emphasized by various ways of fine art. Nevertheless a long path led towards her beatification in 1874 and finally her canonization in 1989.

The movement of St. Francis of Assisi (also influenced by an italian mystic and theologian Joachim of Fiore) became the only correct way of living for her, thus St. Francis of Assisi and one of his first follower St. Clare of Assisi served her as an example. Agnes was also in correspondence with Clare, which resulted in having four letters sent from Clare to Agnes still in existence.

We are familiar with the fact Agnes had a sister ó Anne of Bohemia (1204 ó 1265), which was also known for her charitable and founding activity.

My thesis refers as well to an ordinary life in a monastery those days.